

- залучати необхідні ресурси;
- контролювати результат діяльності;
- коригувати власну поведінку;
- відповідати за власні й колективні дії.

Як засвідчує досвід, ці риси найбільш очевидно формуються й виявляються під час групової навчальної й експериментальної роботи, виконання групових навчальних проєктів. Проте не можна покладатися лише на ці форми роботи, слід використовувати й інші ресурси: спеціально створювати проблемні ситуації на уроці під час розв'язування контекстних (ситуативних) завдань; наводити приклади розв'язування проблемних ситуацій іншими людьми, коли треба було зробити вибір і прийняти рішення. Є багато прикладів із історії хімії, що засвідчують поєднання науки й підприємництва; підприємництва й особистісних ціннісних установок. До сьогодення належать приклади винахідливості в енергозбереженні, використанні промислових і побутових відходів, економного використання матеріалів тощо.

Одним із ресурсів реалізації змістової лінії є зустрічі з успішними людьми – підприємцями, фермерами, винахідниками, інженерами, науковцями, спортсменами, акторами, які можуть бути й поміж батьків учнів. Під час таких зустрічей важливо показати учням не лише результат, а шлях до успіху, що виявляється, як правило, дуже повчальним.

У процесі дослідження було визначено пріоритетні питання програми, які можна використати для формування в учнів підприємливості.

Методичні підходи до реалізації наскрізної змістової лінії проходять експериментальне випробування в умовах реального навчального процесу.

КОМПЕТЕНТІСНО-ОРІЄНТОВАНІ ЗАВДАННЯ ЯК СПОСІБ ПЕРЕВІРКИ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Т. І. Вороненко, канд. пед. наук

Перевірка компетентностей, як предметної, так і ключових, є обов'язковою, зокрема, для контролю результатів навчання предмета. Зважаючи на те, що предметна компетентність — це здатність учня застосувати в умовах конкретної ситуації засвоєні під час навчання предмета знання, уміння і навички у поєднанні з розумінням й оцінкою наслідків своїх дій, постає непросте завдання розроблення відповідних компетентісно-орієнтованих завдань (КОЗ).

Основні вимоги до КОЗ — це: їхня структура (стимул (мотивація), зміст (задачі, або запитання, які має вирішити учень, їх може бути декілька й різних типів), інформація, перевірка (критерії); наявність усіх трьох складників предметної компетентності (знаннєвого, діяльнісного і ціннісного); контекстність (ситуаційність) змісту; значущість для учня; набуття учнем нових знань і вмій, які він може використати в нових ситуаціях.

За змістом ми поділили КОЗ на три категорії:

- 1) предметні — за змістом не виходять за межі навчального предмета;
- 2) міжпредметні — включають в себе інформацію і запитання з предметів, що входять до однієї (наприклад, у природознавстві — з хімії і біології, хімії і фізики, хімії, біології і хімії тощо), або декількох (наприклад, природознавство і мистецтво, природознавство і технології тощо) освітніх галузей;
- 3) надпредметні (практичні) — зміст яких має бути максимально наближений до реальних подій, а для їх розв'язання учневі знадобляться знання не лише з предмета, що вивчається, та суміжних предметів, а й знання й навички, набуті у побуті.

Завдання, що не відповідають усім вимогам до КОЗ (тренувальні, комплексні тощо), можна віднести до таких, що формують окремі складники предметної компетентності.

Серед задач, що входять до змісту КОЗ можна виділити: задачі-порівняння (якісних і кількісних характеристик предмета вивчення), задачі-моделі, задачі-аналогії, задачі-структурування (встановлення зв'язків між об'єктами) тощо. Такі задачі, чи запитання, можуть бути представлені як у звичайній, так і в текстовій формі та мати різний рівень складності.

Створення КОЗ та навчання учнів їх розв'язувати — нагальна потреба для реалізації компетентнісно-орієнтованого навчання.

ВИКОРИСТАННЯ МОДЕЛЕЙ РІЗНИХ ТИПІВ У СТВОРЕННІ КОМПЕТЕНТІСНО-ОРІЄНТОВАНИХ ЗАВДАНЬ З БІОЛОГІЇ

О. Г. Козленко

У Законі про освіту визначено перелік ключових компетентностей, необхідних сучасній людині для успішної життєдіяльності, який в подальшому буде конкретизований в Стандарті загальної середньої освіти за програмою «Нова українська школа». Але вже зараз очевидно є потреба у нових інструментах формування та оцінювання ключових компетентностей. Одним із таких інструментів є компетентнісно-орієнтовані завдання, які дозволяють одночасно працювати зі знанневим, діяльнісним і ціннісним складниками предметної компетентності й вимірювати ефективність застосування учнями набутих умінь у нових для навчальної діяльності ситуаціях.

Компетентнісно-орієнтовані завдання мають таку структуру:

- ситуаційний вступ, в якому пояснюється позиція учня відносно описаної ситуації;
- розгорнута основа з інформацією, наведеною у різних формах (ця інформація може бути позапрограмною, але способи діяльності з нею мають відповідати складникам предметної компетентності);
- декілька завдань на вміння опрацювати наведену інформацію (в т. ч. завдання на перетворення інформації з однієї форми на іншу: побудова графіків, читання табличних даних тощо);
- завдання на тлумачення інформації, можливість її застосування в повсякденному житті та оцінку джерел (критичне мислення).